כיתה ט' | ספרות | שיעור 2 מתוך 2 | 45 דק'

ממלכתי וחמ"ד: מתאים לכיתה ט'. היצירות הנלמדות משתנות בין הזרמים ובין בתי הספר; בדקו את רשימת היצירות של בית הספר ושל הפיקוח בזרם שלכם.

כותבים פרשנות: מטענה לציטוט להסבר

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יבנו פסקה פרשנית: טענה, ציטוט, הסבר
- התלמידים יבדקו פסקה של חבר/ה לפי רשימת בדיקה
- התלמידים ישוו קריאה אחת של השיר לקריאה אחרת וינמקו

📚 הטקסט

"בגני נטעתיך" / רחל

בְּגַנִּי נָטַעְתִּיךְ,
בְּגַנִּי הַמֻּצְנָע – בְּלִבִּי.
הִשְׁתָּרְגוּ פֹּארוֹתַיִךְ
וְעָמְקוּ שָׁרָשַׁיִךְ בִּי.

וּמְשַׁחַר עַד לַיְלָה
לֹא יִשְׁקֹט, לֹא יַרְגִּיעַ הַגָּן –
זֶה אַתָּה בּוֹ, אַתָּה בּוֹ
בְּאַלְפֵי צִפֳּרַיִךְ רָן.

י"ב ניסן תר"ץ (1930). נוסח השיר מתוך פרויקט בן-יהודה; רחל בלובשטיין נפטרה ב-1931, ושיריה נחלת הכלל.

📖 הסבר למורה

שיעור כתיבה. מהשיעור הקודם יש לכל תלמיד/ה טענה. פסקה פרשנית טובה עושה שלושה דברים: טוענת ("השיר מראה ש..."), מצטטת מילים מדויקות, ומסבירה איך הציטוט מוביל לטענה.

טענה טובה יכולה להתבסס על הפעלים (נָטַעְתִּיךְ / הִשְׁתָּרְגוּ), על המתח (מוצנע / ציפורים) או על הפנייה ("אתה"). שגיאה שכיחה: לספר את השיר במילים אחרות בלי טענה.

👩‍🏫 מהלך השיעור (45 דק')

חומרים: השיר, הטענות מהשיעור הקודם, דף עבודה עם מחוון

1. **פתיחה (5 דק'):** שלוש טענות על הלוח, כל אחת נכונה פחות או יותר. איזו מהן מנומקת?
2. **הסבר (8 דק'):** המורה מציג/ה פסקה לדוגמה בלי ציטוט, והכיתה מזהה מה חסר. בונים יחד את המבנה: טענה, ציטוט, הסבר.
3. **כתיבה עצמאית (12 דק'):** כל תלמיד/ה כותב/ת פסקה (משימה 2 בדף העבודה).
4. **בדיקת חבר/ה (10 דק'):** מחליפים דפים ובודקים לפי הרשימה: טענה? ציטוט מדויק? הסבר שמחבר?
5. **תיקון וסיכום (10 דק'):** מתקנים אחרי המשוב; קוראים שתי פסקאות בקול ומשווים בין הקריאות.

💬 שאלות לניתוח

הבנה (מה כתוב ביצירה?)

- מהם שלושת הרכיבים של פסקה פרשנית?
- אילו שלושה ציטוטים מהשיר יכולים לתמוך בטענה על המתח בין "מוצנע" ל"ציפורים"?

פרשנות (מה זה אומר?)

- מה ההבדל בין לספר מה כתוב בשיר לבין לפרש אותו?
- איך קריאה של "אתה" כאהוב שונה מקריאה שלו כיצירה, ובאילו מילים כל אחת נתמכת?

הערכה (מה אני חושב/ת?)

- האם כל פירוש של שיר לגיטימי? מה הופך פירוש לטוב יותר מאחר?

💡 הערות למורה

אין פרשנות אחת נכונה, אבל לא כל טענה מבוססת: מעריכים לפי הציטוט וההסבר. תמיכה: פתיחות למשפט ("השיר מראה ש..."‏, "המילה ... מלמדת ש..."‏, "אפשר לקרוא את ... גם כ...") וציטוטים לבחירה. העמקה: תלמיד/ה מוסיף/ה פסקה שנייה עם קריאה מתחרה, או משווה לדימוי הגן בשיר השירים ד, יב ("גַּן נָעוּל, אֲחֹתִי כַּלָּה").

📝 בדף העבודה

פרשנות כתובה: 4 משימות, ומחוון מלא בעמוד השני.

מקורות

- "בגני נטעתיך", רחל בלובשטיין (פרויקט בן-יהודה, נחלת הכלל)
- "בגני נטעתיך" (ויקיפדיה)

מחוון: פרשנות כתובה

1. כל טענה שמתייחסת לטקסט; אין צורך בטענה זהה. מלא (2): טענה על השיר ולא על המשוררת.
2. מלא (8): טענה (2); ציטוט מדויק מן השיר (2); הסבר שמחבר בין הציטוט לטענה (3); ניסוח ברור (1). פסקה שמספרת את השיר במילים אחרות בלי טענה: עד 4.
3. מלא (3): זיהוי שלושת הרכיבים (2) + הערה מנומקת (1).
4. מלא (4): קריאה מתחרה (2) + נקודת תמיכה בשיר (2). אין קריאה אחת נכונה.